

1. ΜΙΑ ΑΝΘΕΚΤΙΚΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΕΙΡΗΝΗΣ

Μέσο: . . . . . TA NEA

Ημ. Έκδοσης: . . . 15/07/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 15/07/2023

Σελίδα: 45

Innews AE - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ

Μία ανθεκτική συνθήκη ειρήνης

Η Συνθήκη της Λωζάννης της 24ης Ιουλίου 1923 είναι η συνθήκη ειρήνης που τερμάτισε την εμπόλεμη κατάσταση του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου μεταξύ αφενός της Τουρκίας και αφετέρου των δυνάμεων της Entente. Οριστικοποίησε τη διάλυση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας και το τέλος του λεγόμενου Ανατολικού Ζητήματος. Η Συνθήκη της Λωζάννης καθόρισε τα κερσαία σύνορα της Τουρκίας, το εδαφικό καθεστώς των νήσων του Αιγαίου, την προστασία της ελληνορθόδοξης μειονότητας στην Τουρκία (Κωνσταντινούπολη, Ιμβρος και Τένεδος) και της μουσουλμανικής μειονότητας στην Ελλάδα (δυτική Θράκη), τη ρύθμιση του οθωμανικού χρέους, την ανταλλαγή αιχμαλώτων, την κατάργηση των διομολογήσεων και την απονομή αμνηστίας για όσα εγκλήματα διαπράχθηκαν στην Οθωμανική αυτοκρατορία από τον Αύγουστο 1914 έως τον Νοέμβριο 1922. Με μία ειδική διμερή Συνθήκη περί υποχρεωτικής ανταλλαγής πληθυσμών της 30ης Ιανουαρίου 1923 υποχρεώθηκαν να εγκαταλείψουν την Τουρκία όλοι οι ελληνορθόδοξοι πληθυσμοί (πλν Κωνσταντινούπολης, Ιμβρου και Τενέδου) και την Ελλάδα όλοι οι τουρκογενείς μουσουλμανικοί πληθυσμοί (πλν της δυτικής Θράκης). Μία δεύτερη συνθήκη ρύθμισε το καθεστώς των Στενών των Δαρδανελίων εισάγοντας την αποστρατιωτικοποίηση των Στενών και των ελληνικών νήσων Λήμνου και Σαμοθράκης. Η συνθήκη αυτή αντικαταστάθηκε από τη Συνθήκη του Montreux για τα Στενά των Δαρδανελίων του 1936, η οποία κατήργησε το καθεστώς αποστρατιωτικοποίησης.

Η Συνθήκη της Λωζάννης είναι μοναδική ως συνθήκη ειρήνης. Αντικατέστησε την αρχική Συνθήκη Ειρήνης των Σεβρών του 1920, η οποία ποτέ δεν τέθηκε σε ισχύ αφενός εξαιτίας της διάσπασης της ενότητας των Συμμάχων της Entente ενώπιον της διανομής των εδαφών της πττημένης Οθωμανικής αυτοκρατορίας και αφετέρου εξαιτίας της ένοπλης αντίστασης ως προς την εφαρμογή της από το εθνικιστικό κίνημα υπό την ηγεσία του Μουσταφά Κεμάλ (Ατατούρκ). Η επιβολή των όρων της Συνθήκης των Σεβρών την οποία ανέλαβε ο Ελληνικός Στρατός το 1921 έληξε

με τη συντριπτική ήττα και άτακτη υποχώρησή του τον Σεπτέμβριο 1922, η οποία συνοδεύτηκε από μία ανθρωπιστική καταστροφική τεραστίων διαστάσεων: το σύνολο του ελληνικού πληθυσμού της Μικράς Ασίας και της ανατολικής Θράκης εξαναγκάστηκε να εγκαταλείψει τις πατρογονικές εστίες του σε συνθήκες διάπραξης θηριωδιών με χιλιάδες θύματα. Η Ελλάδα, μία εκ των νικητριών χωρών του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ήταν ο πττημένη εμπόλεμη στη Λωζάννη.

Η συνθήκη ειρήνης της Λωζάννης έχει ιδιαίτερη σημασία για την Ελλάδα και την Τουρκία. Αποκατέστησε την ειρήνη μεταξύ των δύο χωρών και αποτελεί επί 100 χρόνια τη βάση για τις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Ο καθορισμός των συνόρων της Τουρκίας με τα γειτονικά της κράτη και, ειδικότερα, με την Ελλάδα είναι οριστικός και διέπεται από την αρχή της μονιμότητας και σταθερότητας των συνόρων, μιας εκ των θεμελιωδών αρχών του διεθνούς δικαίου. Σύμφωνα μ' αυτή, τα σύνορα παραμένουν ισχυρά ακόμη και αν η συνθήκη, η οποία τα όρισε παύσει να ισχύει. Οι εδαφικές διατάξεις της Συνθήκης της Λωζάννης επιβεβαιώθηκαν στη μεταγενέστερη νομολογία των διεθνών δικαστηρίων, με πιο πρόσφατη τη διατιπσία Ερυθραίας - Υεμένης το 1998.

Η μακροβιότητα της Συνθήκης της Λωζάννης βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στο πνεύμα ρεαλισμού που την διαπνέει σε βάρος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο σεβασμός των οποίων εισήχθη στο διεθνές δίκαιο αμέσως μετά τον Μεγάλο Πόλεμο. Αυτό επεσήμανε ο αείμνηστος καθηγητής Στυλιανός Σεφεριάδης από το 1928 ασκώντας έντονη κριτική στην υποχρεωτική ανταλλαγή πληθυσμών, την οποία χαρακτήρισε απάνθρωπη και έχοντας τον χαρακτήρα ανταλλαγής υποζυγίων σε εμποροπανίγυρη. Επιπλέον, η αμνηστία σε συνδυασμό με την ανταλλαγή είχε ως συνέπεια την ατιμωρησία ειδικών εγκλημάτων, όπως η γενοκτονία. Η Συνθήκη της Λωζάννης πέτυχε σε μεγάλο βαθμό την εθνολογική ομοιογένεια, την κοινωνική αναβάθμιση και την οικονομική ανάπτυξη, αλλά σε βάρος του ανθρωπισμού και της απονομής δικαιοσύνης.

Ο Κωνσταντίνος Αντωνόπουλος είναι καθηγητής Διεθνούς Δικαίου στη Νομική Σχολή του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης